

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทที่ 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานที่เสนอไว้ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ในสถานการณ์ที่ทำให้โกรธเคือง ความใกล้ชิดระดับสูงจะทำให้เกิดการให้อภัยมากกว่าความใกล้ชิดในระดับต่ำ

ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 โดยพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการให้อภัยของบุคคลที่มีความใกล้ชิดในระดับสูงกับผู้ที่ทำให้โกรธเคืองสูงกว่าค่าเฉลี่ยของบุคคลที่มีความใกล้ชิดในระดับต่ำกับผู้ที่ทำให้โกรธเคืองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยของ McCullough และคณะ (1998) Bradfield และ Aquino (1999) Boon และ Sulsky (1997) Girard และ Mullet (1997 อ้างถึงใน McCullough & Worthington, 1999) Romig และ Veenstra (1998) Rusbult และคณะ (1991) Van Lange และคณะ (1997) ที่ผลพบการวิจัยที่สอดคล้องกันว่าหากบุคคลมีความใกล้ชิดกับบุคคลที่กระทำผิดในระดับสูงจะมีการให้อภัยมากกว่าเมื่อมีความใกล้ชิดในระดับต่ำ

ผลการวิจัยนี้อธิบายได้ตามแนวคิดเชิงทฤษฎีของ McCullough และคณะ (1998) ที่เสนออิทธิพลของลักษณะความใกล้ชิดที่มีต่อการให้อภัยไว้ว่า บุคคลที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมานาน มีประสบการณ์ร่วมกันในอดีต มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมานานจะมีความเข้าใจในความคิด ความรู้สึกและแรงจูงใจของอีกฝ่ายหนึ่ง และจะทำให้เกิดการเข้าใจความรู้สึกของบุคคลที่เป็นฝ่ายเสียหายได้มีการพิจารณาตีความหมายของเหตุการณ์ใหม่ในทิศทางที่ดีขึ้น และเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งมาขอโทษหรือแสดงการสำนึกผิดไม่ว่าจะเป็นทางวาจาหรือท่าทางที่ดีจะทำให้มีการประนีประนอมกันส่งผลให้มีการให้อภัยมากขึ้น นอกจากนี้จากการศึกษาของ Rusbult และคณะ (1991) และ Van Lange และคณะ (1997) พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และความใกล้ชิดมีความเชื่อมโยงกับการให้อภัย ใน 4 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1) บุคคลที่มีความใกล้ชิดกันจะมีการให้อภัยกันเพราะว่าพวกเขามีแรงจูงใจที่จะรักษาความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อกันไว้ โดยเฉพาะเมื่อเขาพิจารณาเห็นว่าในความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันนี้ให้ผลดีต่อตัวเขา
- 2) ผู้ที่มีความใกล้ชิดกันมานานมีแนวโน้มที่จะพยายามลด ละเลยต่อความเจ็บปวดจากเหตุการณ์ของการกระทำผิดให้อยู่ในระดับที่เขายอมรับได้ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ไว้
- 3) ในความสัมพันธ์อันใกล้ชิดบุคคลมีแนวโน้มที่จะรวมตนเอง (self) ให้เข้ากับตัวของผู้ที่ใกล้ชิดด้วย (other)
- 4) บุคคลที่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดมีแนวโน้มที่จะแสดงความปรารถนาดีต่อกันเพื่อเป็นประโยชน์ในการรักษาความสัมพันธ์เอาไว้

ในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เมื่อเพื่อนที่ใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเป็นผู้กระทำผิด ทำให้โกรธเคือง ชุ่นเคืองใจไม่ว่าเหตุการณ์จะมีความรุนแรงมากหรือน้อย บุคคลที่ปรารถนาจะคงรักษาความสัมพันธ์อันดีของเพื่อนคนนี้ต่อไปจะละเลยต่อความรู้สึกโกรธเคืองที่เกิดขึ้นหรือตีความเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทางที่ดีขึ้น และพยายามฟื้นฟูความสัมพันธ์ที่ได้ถูกกระทบกระเทือนนั้นกลับมาสู่ความสัมพันธ์อันดีต่อกันเหมือนเดิม จึงทำให้เกิดการให้อภัยกันมากกว่าเพื่อนที่ใกล้ชิดน้อย เพราะเท่ากับเพื่อนที่ใกล้ชิดน้อยบุคคลอาจจะไม่ปรารถนาที่จะสานต่อความสัมพันธ์ที่จะคบหากันต่อไป จึงทำให้มีการให้อภัยได้น้อยกว่าเพื่อนที่ใกล้ชิดมาก

สมมติฐานข้อที่ 2 ในสถานการณ์ที่ทำให้โกรธเคือง การรับรู้สถานการณ์ว่ามีความรุนแรงน้อยจะทำให้เกิดการให้อภัยมากกว่าการรับรู้สถานการณ์ว่ามีความรุนแรงมาก

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการให้อภัยเมื่อมีการรับรู้สถานการณ์ว่ามีความรุนแรงน้อยสูงกว่าค่าเฉลี่ยเมื่อมีการรับรู้สถานการณ์ว่ามีความรุนแรงมากอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 และผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bradfield และ Aquino (1999) Boon และ Sulsky (1997) McCullough และคณะ (1998) ที่พบผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่า สถานการณ์ที่มีความรุนแรงน้อยจะมีการให้อภัยมากกว่าสถานการณ์ที่มีความรุนแรงมาก

McCullough และคณะ (1998) ได้อธิบายว่ายิ่งบุคคลรับรู้ว่าเหตุการณ์มีความรุนแรงมากก็ยิ่งยากที่จะให้อภัยทั้งนี้เพราะสถานการณ์ที่มีความรุนแรงมากส่งผลกระทบต่อตัวบุคคลโดยตรง และจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงนี้มีผลกระทบต่อจิตใจของผู้ที่ได้รับความเสียหายอย่างยิ่ง ทำให้เป็นการยากที่บุคคลจะยอมให้อภัยกับผู้ที่กระทำผิดอย่างรุนแรงได้ แต่ถ้าสถานการณ์นั้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อกระเทือนร้ายแรงต่อจิตใจมากนัก แต่หากบุคคลคิดว่าเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องเล็กน้อย และตัวเขาไม่ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนมากนักก็ทำให้มีการให้อภัยได้มากกว่า

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการสำรวจความคิดเห็นทางโทรศัพท์ ที่ได้ทำการสำรวจเหตุการณ์ที่บุคคลประเมินการให้อภัยและไม่ให้อภัยของชาวอเมริกันจำนวน 1,049 คน ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1999 จัดโดยนิตยสาร Time (Van Biema, Cole, Mitchell, Monroe, & Laughlin, 1999) ผลการสำรวจพบว่า การให้อภัยมีความสัมพันธ์กับลักษณะความรุนแรงของเหตุการณ์ โดยเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงน้อยบุคคลจะให้อภัยมากกว่า ส่วนเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงมากบุคคลจะให้อภัยน้อยกว่า โดยเหตุการณ์ที่ได้จากการสำรวจได้ถูกจัดเรียงลำดับจากเรื่องที่ได้รับการให้อภัยสูงสุดลงไปจนถึงเหตุการณ์ที่มีการให้อภัยน้อยที่สุดได้ดังนี้ การโกหก การขโมยเงิน การชกหน้าหรือตอยหน้า การปล้นด้วยอาวุธปืน บุคคลในชุมชนเดียวกันถูกฆาตกรรม การถูกข่มขืน (สัมภาษณ์เฉพาะผู้หญิง) บุคคลในครอบครัวถูกข่มขืน และเหตุการณ์ที่ได้รับการประเมินให้อภัยน้อยที่สุดคือ ลูกถูกฆาตกรรม จะพบว่าจากการสำรวจเหตุการณ์นี้การให้อภัยจะลดลงเมื่อเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงมากขึ้น

สมมติฐานข้อที่ 3 ในสถานการณ์ที่ทำให้เสียใจ ความใกล้ชิดในระดับสูงจะทำให้เกิดการให้อภัยมากกว่าความใกล้ชิดในระดับต่ำ

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 โดยพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการให้อภัยของบุคคลที่มีความใกล้ชิดในระดับสูงกับผู้ที่ทำให้เสียใจสูงกว่าค่าเฉลี่ยของบุคคลที่มีความใกล้ชิดในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ผลการวิจัยนี้สามารถอธิบายได้ในลักษณะเดียวกับการอภิปรายผลในสมมติฐานข้อที่ 1 ของสถานการณ์ที่ทำให้โกรธเคือง โดยผลการวิจัยทั้งสองสถานการณ์พบว่า บุคคลที่มีความใกล้ชิดในระดับสูงมีการให้อภัยมากกว่าความใกล้ชิดในระดับต่ำ แสดงถึงอิทธิพลของตัวแปรความใกล้ชิดที่มีต่อการให้อภัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันไม่ว่า

บุคคลจะเผชิญกับลักษณะสถานการณ์ใดๆ ที่เกิดจากการกระทำผิดของบุคคลที่มีความใกล้ชิดในระดับสูงแล้วย่อมจะมีการให้อภัยได้มากกว่าบุคคลที่มีความใกล้ชิดในระดับต่ำ ทั้งนี้เพื่อพยายามรักษาความสัมพันธ์อันดีต่อกันไว้ ดังนั้นจากผลการวิจัยทั้งสองสถานการณ์สรุปได้ว่า ความใกล้ชิดเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการให้อภัยไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ที่ทำให้เสียใจหรือโกรธเคือง

สมมติฐานข้อที่ 4 ในสถานการณ์ที่ทำให้เสียใจ การรับรู้สถานการณ์ว่ามีความรุนแรงน้อยจะทำให้เกิดการให้อภัยมากกว่าการรับรู้สถานการณ์ว่ามีความรุนแรงมาก

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 4 โดยพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการให้อภัยเมื่อมีการรับรู้สถานการณ์ว่ามีความรุนแรงน้อยสูงกว่าเมื่อมีการรับรู้สถานการณ์ว่ามีความรุนแรงมาก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ผลการวิจัยนี้สามารถอธิบายได้ในลักษณะเดียวกับการอภิปรายผลในสมมติฐานข้อที่ 2 ของสถานการณ์ที่ทำให้โกรธเคือง โดยผลการวิจัยทั้งสองสถานการณ์พบว่าบุคคลที่มีการรับรู้สถานการณ์ว่ามีความรุนแรงน้อยจะมีการให้อภัยมากกว่าบุคคลที่รับรู้สถานการณ์ว่ามีความรุนแรงมาก แสดงถึงอิทธิพลของตัวแปรการรับรู้ความรุนแรงของสถานการณ์ที่มีผลต่อการให้อภัยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ว่าจะบุคคลจะเผชิญกับลักษณะสถานการณ์ใดๆ เมื่อบุคคลรับรู้สถานการณ์นั้นไม่รุนแรงมากนักหรือไม่เป็นอันตรายต่อตัวเอง บุคคลก็จะมี การให้อภัยได้มากกว่าสถานการณ์ที่รุนแรงมากหรือเป็นอันตรายต่อตัวเองโดยตรง สรุปได้ว่า การรับรู้ความรุนแรงของสถานการณ์เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการให้อภัย โดยทำให้มีการให้อภัยเพิ่มมากขึ้นหรือลดน้อยลงแตกต่างกันไปตามระดับการรับรู้ความรุนแรงของสถานการณ์ที่บุคคลนั้นได้เผชิญไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ที่ทำให้โกรธเคืองหรือเสียใจ

นอกจากนี้จากรูปที่ 2 ที่แสดงให้เห็นว่าในสถานการณ์ที่ทำให้เสียใจ ความใกล้ชิดและการรับรู้ความรุนแรงของสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อการให้อภัยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยเมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติที่ (t-test) พบว่าเมื่อบุคคลที่มีความใกล้ชิดมากมาทำให้เสียใจ การรับรู้สถานการณ์ว่ามีความรุนแรงน้อยจะมีการให้อภัยมากกว่าการรับรู้สถานการณ์ที่มีความรุนแรงมาก แต่หากเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดน้อยมาทำให้เสียใจ การรับรู้สถานการณ์ว่ามีความรุนแรงมากหรือน้อยไม่ได้ทำให้มีการให้อภัยมากนักแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเนื่องจากความใกล้ชิดทำให้เกิดความคาดหวังในตัวบุคคลที่เราจะมีปฏิสัมพันธ์ด้วย กล่าวคือยิ่งใกล้ชิดมากเท่าไรก็จะมี ความคาดหวังว่าเขาจะปฏิบัติดีต่อเรา

มีความเข้าใจกันและกันจนไม่น่าจะทำให้เราเสียใจ ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เขาทำให้เสียใจและเป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงมากจึงขัดกับความคาดหวังจนทำให้ให้อภัยได้ยากกว่าการทำให้เสียใจเรื่องเล็กน้อย ตรงกันข้ามหากเป็นบุคคลที่เราไม่ได้ใกล้ชิดสนิทสนมมากนัก ความคาดหวังในปฏิสัมพันธ์ที่ดีจะไม่เกิดขึ้นหรือมีไม่มากนัก ดังนั้นเมื่อเขาทำให้เสียใจไม่ว่าเหตุการณ์จะร้ายแรงหรือเป็นเรื่องเล็กน้อย การให้อภัยจึงไม่ได้แตกต่างกันและและไม่ค่อยให้อภัย

สมมติฐานข้อที่ 5 สถานการณ์ที่ทำให้เสียใจจะทำให้เกิดการให้อภัยมากกว่าสถานการณ์ที่ทำให้โกรธเคือง

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 5 โดยพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการให้อภัยของสถานการณ์ที่ทำให้เสียใจสูงกว่าของสถานการณ์ที่ทำให้โกรธเคืองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 อธิบายได้ว่าลักษณะสถานการณ์ทำให้บุคคลตอบสนองต่อผู้กระทำผิดแตกต่างกัน กล่าวคือสถานการณ์ที่ทำให้โกรธเคืองบุคคลจะมีการตอบสนองในทางที่จะแก้แค้นหรือทำลายล้างกัน หรือมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงต่อสถานการณ์นั้นๆ จึงไม่พยายามที่จะมีการไกลเกลี่ยคืนดีกัน ส่วนในสถานการณ์ที่ทำให้เสียใจบุคคลมีการตอบสนองในทางที่จะแสวงหาหนทางที่จะทำให้จิตใจของตนเองเกิดความสบายใจ (Gerow, 1995) จึงพยายามที่จะหาหนทางที่จะช่วยให้จิตใจของตนเองเกิดความสบายใจมากกว่าที่จะหาหนทางตอบโต้ทำร้ายกับผู้กระทำผิด ซึ่งการให้อภัยแก่ผู้กระทำผิดก็เป็นหนทางที่จะช่วยให้ผู้ที่เสียใจจากเหตุการณ์นั้นเกิดความสบายใจขึ้น เพราะการให้อภัยเป็นการยุติความเจ็บปวดใจในอดีตยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นและเมื่อให้อภัยกับบุคคลนั้นแล้วบุคคลที่เป็นผู้ให้อภัยก็จะมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น ทำให้ลดความซึมเศร้า ความวิตกกังวลใจ (Huang, 1990; Subkoviak, Enright, & Wu, 1992 อ้างถึงใน Gassin, 1998) ดังนั้นในสถานการณ์ที่ทำให้เสียใจจึงมีการให้อภัยมากกว่าสถานการณ์ที่ทำให้โกรธเคือง ตัวอย่างของสถานการณ์ที่ทำให้โกรธเคืองจากการตอบแบบประเมินของผู้ร่วมการวิจัยมีดังนี้ เพื่อนเห็นแก่ตัว ไม่ช่วยทำงาน เพื่อนมาสายเวลาดูหนัง เพื่อนใช้คำพูดรุนแรง (ด่า ตอว่า ขัดคอ) เป็นต้น และตัวอย่างของสถานการณ์ที่ทำให้เสียใจมีดังนี้ เพื่อนทอดทิ้งไม่ยอมพาไปไหนด้วย เพื่อนเข้าใจผิด เพื่อนไม่เห็นความสำคัญ ไม่สนใจ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข)